

2016-01-19

Sveriges Psykologförbunds Synpunkter på underlag till beslut, Framtidens skola 2015/156

I remissunderlaget till Framtidens skola finns två korta stycken som direkt berör elevhälsans verksamhet: "Elevhälsans ska underlätta för elever att klara sina studier" (sid 27) och "Främjande arbete i framtiden skola" (sid 28). Här beskrivs en visionär verksamhet i linje med vad Skollagen kräver av skolhuvudmännen, där elevers lärande, hälsa och utveckling ges goda möjligheter.

För få psykologer innebär att remissunderlaget inte kan bli verkligt

Sveriges psykologförbund vill föra fram synpunkten att Luleå kommuns underdimensionerade psykologerbemanning leder till att skollagens skrivningar om att elever ska ha "tillgång till psykolog" och att det ska finnas "en samlad elevhälsa" som arbetar "främst förebyggande och hälsofrämjande" för att "stödja elevernas utveckling mot målen" (2 kap 25 §) inte uppnås. Därmed kan inte heller skollagens krav på att "kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika" (2 kap § 8) kan anses uppfyllda. De visioner som beskrivs i nämnda stycken i remissunderlaget till Framtidens skola kommer inte att kunna uppnås om inte fler psykologtjänster skapas och det är något som Sveriges psykologförbund menar tydligt bör framgå i remissunderlaget.

Underanställningen av psykologer i skolan ett etablerat faktum

Att det finns en psykologbrist i elevhälsan i den svenska skolan är inte heller något som bara Sveriges psykologförbund tycker. Sedan den nya skollagen kom till 2011 har en rad myndigheter som t.ex. Skolinspektionen¹, Inspektionen för vård och omsorg², OECD³, Barnombudsmannen⁴ och SKL⁵ påpekat detta. Även en rad frivilligorganisationer som Rädda Barnen⁶, BRIS⁷ och Lärarförbundet⁸ har lyft fram detta. För Luleå kommuns del specifik har

¹ "Flygande tillsyn av elevhälsan" (2011) och Kvalitetsgranskning, rapport 2015:15 "Elevhälsan – elevers behov och skolans insatser" (2015)

² "Elevhälsan – tillsyn av elevhälsans medicinska och hälsofrämjande roll i sju län" (2015)

³ "Mental Health and Work: Sweden" (2013)

⁴ "Bryt tystnaden -Barn och unga om samhällets stöd vid psykisk ohälsa", Barnombudsmannens årsrapport (2014)

⁵ "Nuläge och utmaningar i elevhälsan" Rapport från SKL (2015)

⁶ "Garantinivå för stöd till barn i utsatta situationer", Rädda Barnen (2013)

⁷ "BRIS valkrav", BRIS (2014)

⁸ "Många lärare tröttnar snabbt på sitt jobb", Lärarförbundet i DN (2014-11-12)

2016-01-19

Kommunrevisorerna⁹ och Skolinspektionen¹⁰ på senare tid haft kritik som berört elevhälsan. Kommunrevisionerna var mycket tydliga i sin rekommendation att förstärkt elevhälsan.

Fler psykologer viktigt för verksamheten av flera skäl

Förutom att nå upp till Skollagens intentioner så finns det flera anledningar till att Luleå kommuns Barn- och utbildningsförvaltning behöver fler psykologer. Bland annat:

- Att förskolechefers, rektorers och verksamhetens efterfrågan på psykologisk kompetens överstiger tillgången på psykologer
- Att psykologerna endast vid enstaka tillfällen hinner medverka när rektorerna regelbundet rådgör med de övriga tre elevhälsokompetenserna vid lokala och täta elevhälsoträffar
- Att psykologers arbete i stor utsträckning syftar till att få andra yrkesverksamma i verksamheten att hantera utmaningar och krävande situationer – i enlighet med vad forskningen säger om extern expertis betydelse för kollegialt lärande, arbetslagsutveckling och lärandebaserad skolutveckling
- Att forskning pekar på att den psykiska ohälsan hos barn och unga ökar, vilket påverkar måluppfyllelse negativt
- Att samtliga enheter i verksamheten har stora behov av psykologisk kompetens för att ge stöd till elever med psykisk ohälsa, problemskapande beteenden och komplexa inlärningssvårigheter
- Att samtliga enheter i verksamheten har stora behov av psykologisk kompetens för att skapa hälsofrämjande och positiva lärmiljöer så att elever inte utvecklar problem och svårigheter
- Att fortsätta utveckla det mycket uppskattade arbetet med att involveras i skolenheters kompetensutvecklingsdagar inom områden som rektor och förskolechef lokalt prioriterar som ett led i sin skolutvecklingsvision
- Att förhindra framtida utanförskap (och därtill kopplat lidande hos barn/unga/familjer samt framtida s.k. socioekonomiska kostnader för kommunen och samhället i stort)
- Att verka för att elever får likvärdiga förutsättningar oavsett socioekonomisk bakgrund och skolområde (vilket även kommunrevisorerna i Luleå kommun konstaterat)

⁹ "Granskning likvärdig skola", Kommunrevisorerna i Luleå kommun (2014).

¹⁰ "Beslut efter tillsyn i Luleå kommun", Skolinspektionen beslut 2014-12-19.

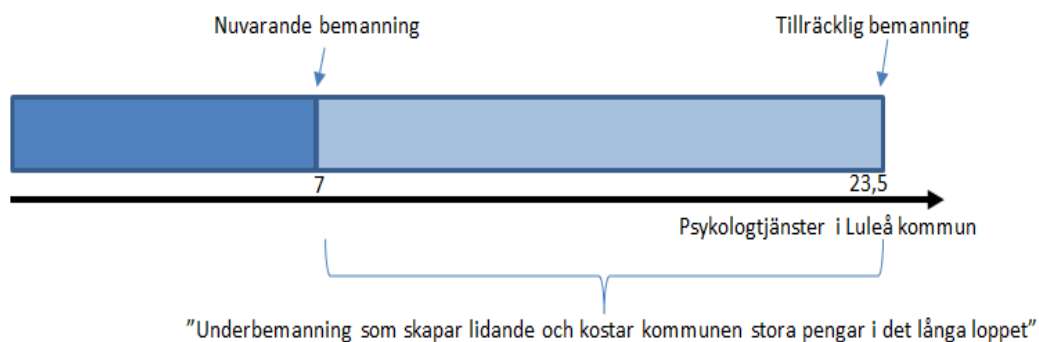
2016-01-19

Bedömning av behovet av psykologbemanning

Enligt Sveriges Psykologförbund bör det finnas **en skolpsykolog per 500 elever** i grund- och gymnasieskola för att uppnå skollagens krav. Så här ser en relevant bemanning ut:

Skolform/verksamhet	Nuvarande bemanning	Tillräcklig bemanning
Grundskola/grundsärskola	6	14
Gymnasieskola/gymnasiesärskola	1	4,5
Förskola	0	1
Flerspråkighet	0	1
Socialtjänstens IFO	0	1
Skolfam (nationellt projekt kring familjehemsplacerade elever)	0	2
Samtliga verksamheter/skolformer	7	23,5

Detta kan också illustreras med en bild:

Med vänlig hälsning,

Sveriges psykologförbund i Luleå kommun

Kontaktperson

Namn: Joel Rutschman, leg. psykolog / facklig förtroendeman

Kontaktuppgifter

E-post: Joel.Rutschman@skol.lulea.se